

Institutt for kjemisk prosessteknologi

Eksamensoppgave i TKP4105 Separasjonsteknologi

Faglig kontakt under eksamen: May-Britt Hägg Tlf: 930 80834

Sigurd Skogestad Tlf: 913 71669 (på reise)

Eksamensdato: 16.12.16

Eksamenstid (fra-til): 09:00 – 13:00

Hjelpemiddelkode/Tillatte hjelpemidler: Ingen trykte eller håndskrevne hjelpemidler
tillatt. Bestemt enkel kalkulator tillatt (kode D)

Annen informasjon:

Målform/språk: Bokmål / Nynorsk

Antall sider: 5

Antall sider vedlegg: 2 (som skal leveres med besvarelsen)

mm-papir er muligens nødvendig for oppgave 1

Kontrollert av:

12/12/2016
Dato Sign

Merk! Studenter finner sensur i Studentweb. Har du spørsmål om din sensur må du kontakte instituttet ditt. Eksamenskontoret vil ikke kunne svare på slike spørsmål.

Oppgave 1 / Oppgave 1 (Ekstraksjon, 25%)

(Benytt ark gitt i Vedlegg 1 til å løse oppgaven eller mm-papir)

Vi har en føde på 1 kg/s med 26.5 vekt-% eddiksyre og 73.5% vann (L_0) som er vanskelig å separere med destillasjon. Istedet skal det brukes ekstraksjon med 1 kg/s isopropyleter (V_0).

(a) Bruk data i tabellen til å tegne ferdig trekantdiagrammet (tegn inn aksetekst, tie lines, tofaseområde) for systemet vann-eddiksyre-isopropyleter (se eget ark bakerst som du kan rive av og lever inn sammen med besvarelsen)

(b) Tegn et flytskjema for ett-trinns ekstraksjon. Hva er mengde og sammensetning av produktene (L_1 og V_1)?

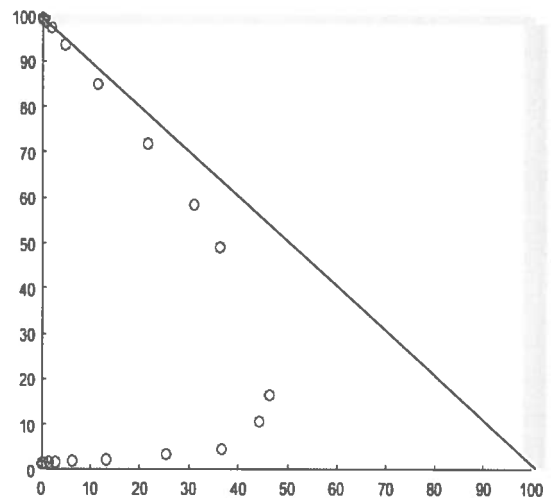
(c) Tegn et flytskjema for 5-trinns motstrøms ekstraksjon. Vi ønsker et vannprodukt (L_5) med 1% eddiksyre. Hva er Δ definert som og hvor er Δ -punktet for denne separasjonen (omtrentlig plassering på trekantdiagram er tilstrekkelig). Er det mulig å få til den ønskede separasjonen med 1 kg/s isopropyleter og 5 trinn (se også neste delspørsmål)?

(d) Hva er minimum mengde isopropyleter ($V_{0,min}$) som trenges dersom det er gitt at vannproduktet skal inneholde 1% eddiksyre (med uendelig mange likevektstrinn)?

A.3-24 Acetic Acid–Water–Isopropyl Ether System, Liquid–Liquid Equilibria at 293 K or 20°C

Water Layer (wt %)			Isopropyl Ether Layer (wt %)		
Acetic Acid	Water	Isopropyl Ether	Acetic Acid	Water	Isopropyl Ether
0	98.8	1.2	0	0.6	99.4
0.69	98.1	1.2	0.18	0.5	99.3
1.41	97.1	1.5	0.37	0.7	98.9
2.89	95.5	1.6	0.79	0.8	98.4
6.42	91.7	1.9	1.93	1.0	97.1
13.30	84.4	2.3	4.82	1.9	93.3
25.50	71.1	3.4	11.40	3.9	84.7
36.70	58.9	4.4	21.60	6.9	71.5
44.30	45.1	10.6	31.10	10.8	58.1
46.40	37.1	16.5	36.20	15.1	48.7

Source: *Trans. A.I.Ch.E.*, 36, 601, 628 (1940). With permission.

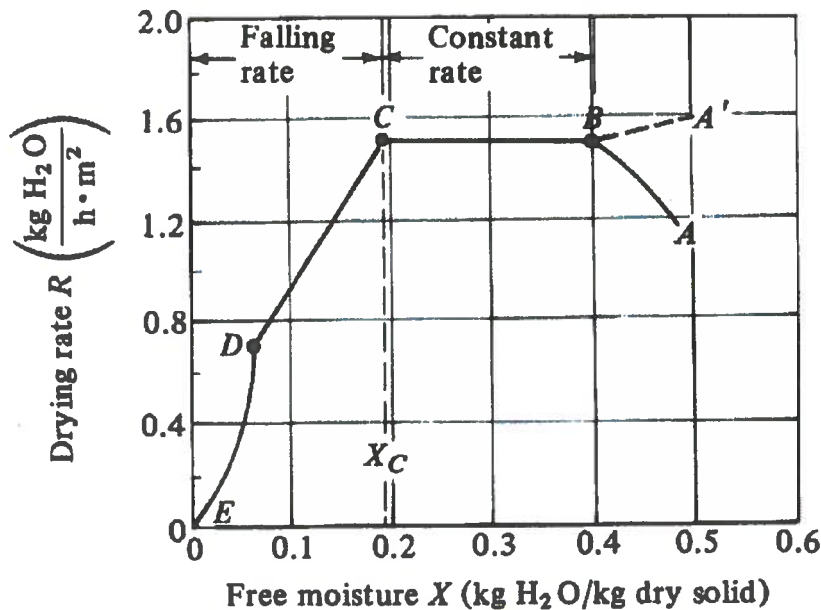

Oppgave 2 /Oppgåve 2 Tørking (30%)

- Forklar med skisse hva vi mener når vi sier 1) at tørkeprosessen skjer adiabatisk, og 2) hva vi forstår med våtkuletemperatur
- Du har gitt en typisk tørkekurve i figuren under hvor tørkeraten (R) er en funksjon av fritt vann (X).
Forklar hvordan tørkingen skjer i de tre forskjellige områdene; B-C, C-D, D-E
- Den generelle tørkeligningen er gitt under. Utled likningen for tiden ved konstant tørkerate, og for fallende tørkerate.
- Luft av temperatur 65°C (tørrkuletemperatur) har et duggpunkt på 30°C . Vi vil benytte denne lufta for å tørke granulatet (hundefor). Hvor mye fuktighet (H) inneholder denne lufta ved start? Hvor mange prosent fuktighet?
- Vi tørker adiabatisk til 90% fuktighet ved utløp – hva er nå temperaturen på lufta?
Vis i vedlagte diagram hvordan du finner svarene for d) og e) – dette arket skal vedlegges besvarelsen
- Vi benytter en brett-tørker med areal 2 m^2 , og ønsker å produsere 10 kg av granulatet (hundeforet) som ved start inneholder $0,4\text{ kg H}_2\text{O/kg}$ tørt materiale. Vi vil benytte det gitte diagrammet under, men antar at linjen C-E er rett og går gjennom origo. Bestem tiden det tar å tørke til $0,05\text{ kg H}_2\text{O/kg}$ tørt materiale som er granulatets fuktighetsinnhold ved likevekt (X^*). Det kritiske vanninnhold (X_c) er $0,18\text{ kg H}_2\text{O/kg}$ tørt materiale.

Gitt:
$$R = -\frac{L_s dX}{A dt}$$

Hvor $L_s = \text{kg tørt stoff}$, $A = \text{tørkeflate (m}^2\text{)}$, $t = \text{tørketid (h)}$

Oppgave 3/ Oppgave 3 Gass-separasjon med membraner (20%)

- a) Skisser en membran med inn- og utstrømmer for fullstendig blandingsmodell, og sett på symboler for hva som måles de forskjellige steder. Benytt de samme symbolene som er gitt i likningen under
- b) Oksygenanriket luft benyttes i forskjellige anvendelser. To eksempler er i en pustemaskin på et sykehus, et annet er for mer effektiv forbrenning.
En hulfibermembran med en selektiv tykkelse på $1\ \mu\text{m}$ produserer oksygenanriket luft. Permeabiliteten for O_2 (P_{O_2}) er $1,109 \cdot 10^{-6}$ [$\text{m}^3(\text{STP})\text{m} / (\text{m}^2 \text{bar h})$], og selektiviteten for O_2/N_2 er $\alpha = 5$. Fødesiden har et trykk på 2 bar; permeatsiden holdes på 0,2 bar. Det skal produseres $2\ \text{m}^3(\text{STP})/\text{time}$ av 45vol% O_2 . Permeatkuttet ($\theta = q_p / q_f$) er 0,10
Beregn sammensetningen av retentatstrøm, luftmengden inn til membranen og nødvendig membranareal.

Benytt "complete mixing model" (likning gitt under oppgaven) – presiser eventuelle antagelser.
- c) Dersom du isteden skulle produsere N_2 med høy renhet (95 vol%), hvordan ville du da velge å arrangere membranseparasjonen din? (Kommenter på fødestrykk, trykkforhold, permeatkutt og beregningsprosedyre.) Beregning er ikke nødvendig.

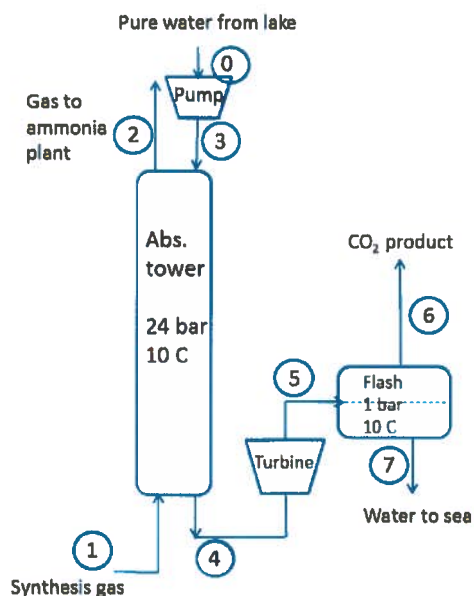
Gitt: Likning gasseparasjon:

$$\frac{q_A}{A_m} = \frac{q_p \cdot y_p}{A_m} = \left(\frac{P_A}{l} \right) (p_h x_0 - p_l y_p)$$

hvor q_A = permeatfluksen av komponent A ($\text{m}^3(\text{STP})/\text{h}$), P_A er permeabilitet (dimensjoner gitt i tekst), l = membrantykkelsen (m), A_m = permeasjonsareal (m^2), p = trykk (bar), x_0 og y_p molfraksjoner av komponent A

Oppgave 4/Oppgave 4 (Absorpsjon og likevekt, 25%)

Vi ser på CO₂-absorpsjon i forbindelse med ammoniakkproduksjon (dette er vannvasken til Yara som ble nevnt i forelesningen). Fødegassen fra syntesegassanlegget er på 6646 kmol/h og består av N₂ (ca. 20 mol-%), H₂ (ca. 60 mol-%), andre inerte gasser og 17 mol-% CO₂ (strøm 1), og vi ønsker å redusere CO₂-konsentrasjonen i gassen som går til ammoniakkanlegget til 0.3 mol-% (strøm 2). Vannføden til absorpsjonskolonnen inneholder ingen CO₂ (strøm 3).

- Henry's lov er gitt under, men den kan alternativt skrives på formen $y=mx$ der x er molfraksjonen av CO₂ i vann. Finn m ved 0C, 10C og 20 C når $p=24$ bar og når $p=1$ bar (du kan lage en tabell).
- Hva er definisjonen av absorpsjonsfaktoren A ? Hvilke antagelser ligger bak bruk av Kremser's ligning? Gjelder disse antagelsene i vårt tilfelle? Vis at A kan skrives som funksjon av y_{N+1} , y_1 , y^*_N og y^*_0 (se formel og figur).
- Bestem minimum mengde vannmengde (L_{min} , strøm 3) i kmol/h og m³/h (med uendelig antall likevektstrinn).
- Det skal brukes 10% mer enn minimum vannmengde ($L=1.1 L_{min}$, strøm 3). Hva er CO₂-fraksjonen i vannet ut (x_N , strøm 4)? Hvor mange likevektstrinn (N) trenges? Du kan beregne N med Kremser-ligningen, men vis også løsningen i xy -diagram (McCabe-Thiele).
Kommentar: Hvis du ikke fikk til delspørsmål © så bruk $L=5000$ m³/h (strøm 3).
- Hva blir sammensetningen av gassen ut (strøm 2) dersom $N=50$. Bruk her samme verdier for L (strøm 3) og x_N (strøm 4) som i delspørsmål (d).
- Uavhengig spørsmål: Hva er CO₂-fraksjonene (y,x) i strømmene ut fra flashtanken (strøm 6 og 7)? Hvor stor del (i prosent) av den opprinnelige CO₂-en tas ut i CO₂-produktet (strøm 6)-

Data er gitt under og på figur. Angi ytterligere antagelser du gjør for å løse oppgaven.

Some data (you do not need all of this):

Henry's law for CO₂ in water: Partial pressure is $p_{CO_2} = H x_{CO_2}$ where $H=719$ bar at 0C, $H=1027$ bar at 10C, $H=1402$ bar at 20C, $H=1835$ bar at 30C, and $H=2300$ bar at 40C.

Vapor pressure for water: $p^{sat}=0.012$ bar at 10C and $p^{sat}=1$ bar at 100C.

Heat of vaporization for water at 100C: 40.7 KJ/mol

Heat capacity for water: 4.18 KJ/kg,K (liquid) and 1.87 KJ/kg,K (gas).

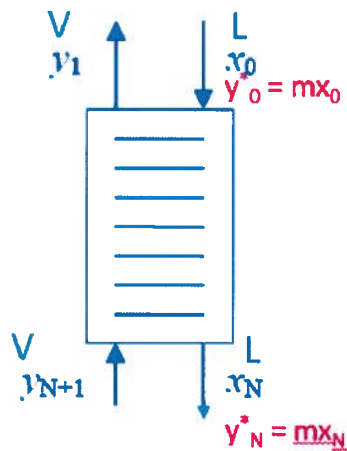
Heat capacity for CO₂: 37 J/K,mol (gas)

Molecular weights [g/mol]: 44 for CO₂ and 18 for water

Density water: 1000 kg/m³

R = 8.31 J/K,mol

Kremser equations:

Book eq. (10.3-25):

$$\frac{y_{N+1} - y_1}{y_{N+1} - y_0^*} = \frac{A^{N+1} - A}{A^{N+1} - 1}$$

Alternative simpler form (Sigurd):

$$\frac{y_{N+1} - y_N^*}{y_1 - y_0^*} = A^N$$

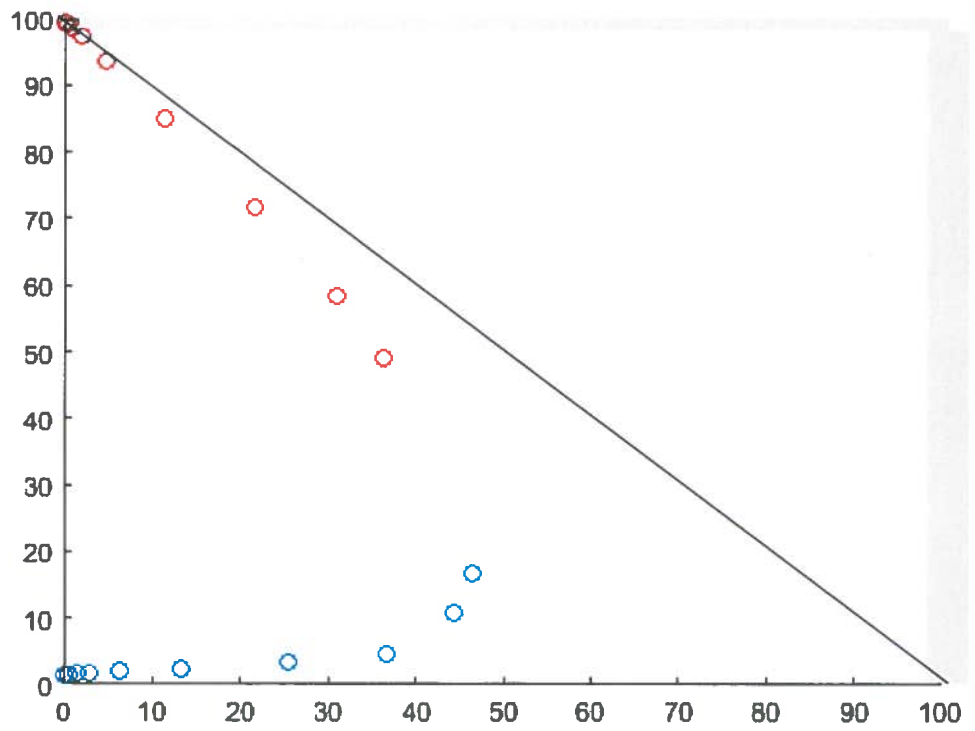
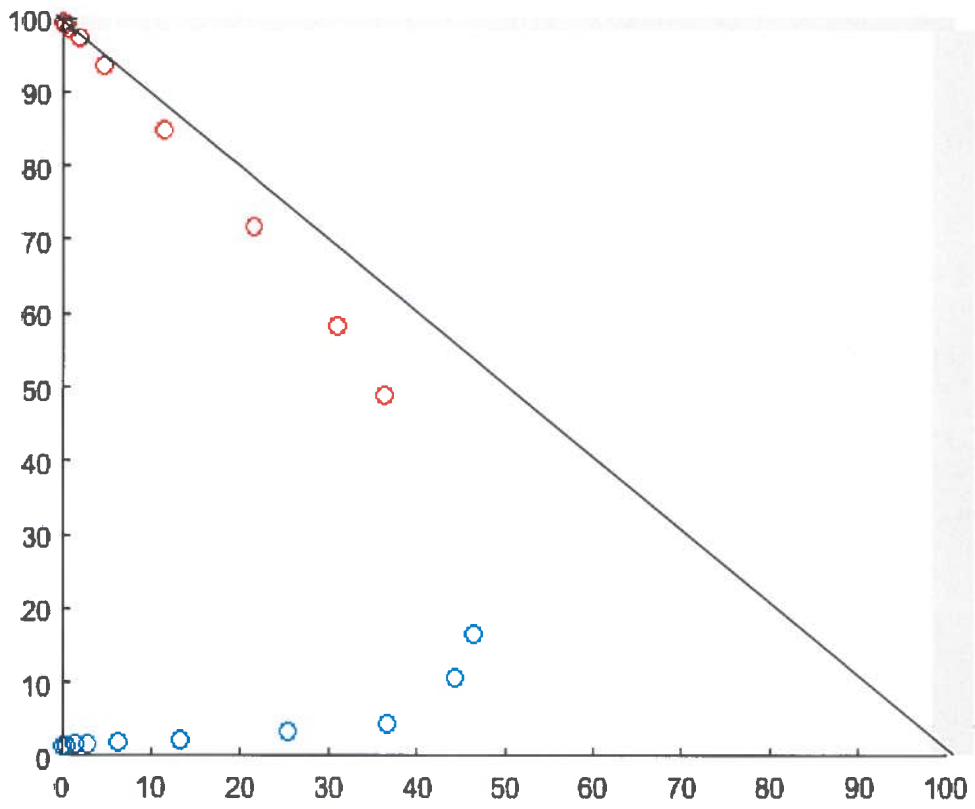
Get:

$$N = \ln \frac{y_{N+1} - y_N^*}{y_1 - y_0^*} / \ln A$$

Note. Can write:

$$A = \frac{y_{N+1} - y_1}{y_N^* - y_0^*}$$

- = in equilibrium with other phase
(could be imaginary composition, like y_0^*)

Humidity Chart

APPENDIX 2

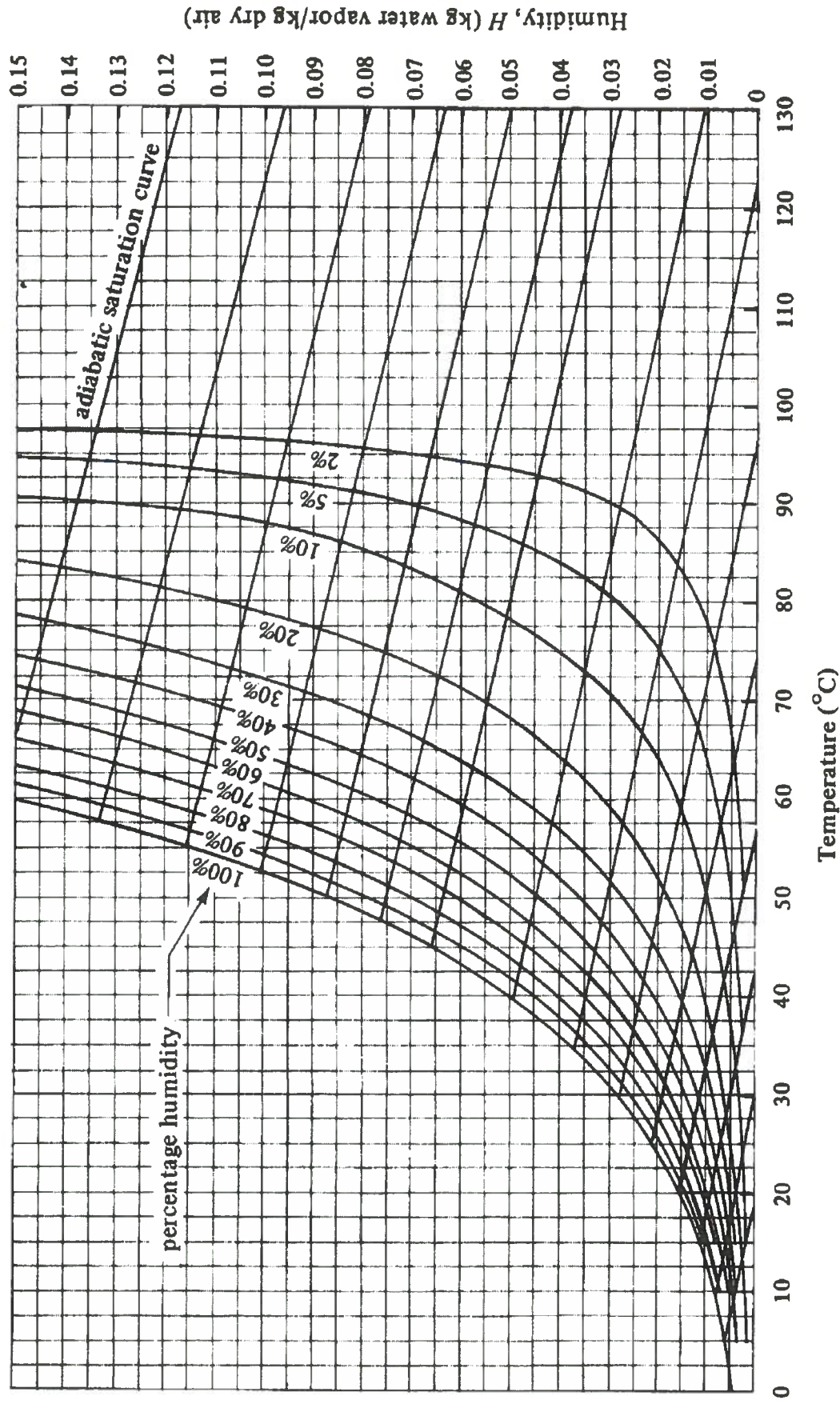

FIGURE 9.3-2. Humidity chart for mixtures of air and water vapor at a total pressure of 101.325 kPa (760 mm Hg). (From R. E. Treybal, *Mass-Transfer Operations*, 3rd ed. New York: McGraw-Hill Book Company, 1980. With permission.)